

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedy Mgr. Jiřího Straky a soudců JUDr. Petra Fořta, Ph.D. a Mgr. Kamily Drábkové ve věci

žalobců:

- a) [redacted], narozený dne [redacted]
bytem [redacted]
- b) [redacted], narozený dne [redacted]
bytem [redacted]

oba zastoupeni advokátkou Mgr. Květou Pechouškovou
sídlem Na Sadech 2033/21, 370 01 České Budějovice

proti

žalovanému:

Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti
za nějž jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
Územní pracoviště České Budějovice
sídlem Prokišova ul. 1202/5, 371 03 České Budějovice

o náhradu škody a nemajetkové újmy,

o odvolání účastníků proti rozsudku Okresního soudu ve Strakonicih ze dne 23.2.2022, č.j. 7 C 262/2021-118,

takto:

Rozsudek soudu prvního stupně se v odstavcích VII. a VIII. výroku a v odstavcích I. a III. výroku v částech týkajících se vždy částek 15 000 Kč s úroky z prodlení 8,5 % ročně jdoucími z těchto částek od 25.9.2021 do zaplacení, **potvrzuje.**

Shodu s prvopisem potvrzuje Lenka Holá

Rozsudek soudu prvního stupně **se** v odstavcích IX. a X. výroku **mění** tak, že žalovaný je povinen zaplatit na náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně částku 26 033 Kč žalobci a) a částku 28 008 Kč žalobci b) do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupkyně žalobců.

Žalovaný je povinen zaplatit na náhradě nákladů odvolacího řízení částku 8 784,60 Kč žalobci a) a částku 9 365,40 Kč žalobci b) do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupkyně žalobců.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně v odstavcích I. a III. výroku uložil žalovanému zaplatit každému ze žalobců na náhradě nemajetkové újmy částku 15 000 Kč s úroky z prodlení z této částky a dále s úroky z prodlení z částky 30 000 Kč. Výroky II. a IV. žalobu žalobců o zaplacení dalších 15 000 Kč s úroky z prodlení každému ze žalobců zamítl, dále žalovanému uložil zaplatit každému ze žalobců úrok z prodlení z částky 16 767 Kč u žalobce a) a částky 23 770 Kč u žalobce b), dále žalovanému uložil zaplatit žalobci a) na náhradě škody částku ve výši 1 300 Kč s úroky z prodlení a žalobci b) ve výši 7 830 Kč (odstavce VII. a VIII. výroku) a konečně žalovanému uložil zaplatit žalobcům náklady řízení, a to žalobci a) částku 18 126 Kč a žalobci b) částku 21 621 Kč (odstavce IX. a X. výroku).
2. Soud prvního stupně své rozhodnutí odůvodnil tím, že žalobci se domáhali na žalovaném za nezákonné trestní stíhání jednak náhrady nemajetkové újmy v penězích, každý 60 000 Kč, dále náhrady nákladů obhajoby v uvedeném trestním řízení, a to žalobce a) ve výši 16 767 Kč a žalobce b) ve výši 23 770 Kč a konečně náhrady za odpracovaný trest obecně prospěšných prací, a to žalobce a) ve výši 1 300 Kč a žalobce b) ve výši 8 730 Kč, vše s příslušenstvím představovaným úroky z prodlení. Soud prvního stupně zjistil, že proti žalobcům bylo vedeno trestní stíhání pro spáchání provinění neposkytnutí pomoci, kterého se měli dopustit tím, že dne 30.4.2018 neposkytli potřebnou pomoc účastníku dopravní nehody, z místa utekli, přičemž poškozený zraněním, které utrpěl při dopravní nehodě, podlehl. Trestní stíhání bylo zahájeno 13.11.2018, oba žalobci v něm byli právně zastoupeni svou současnou právní zástupkyní, kdy nejprve byli pravomocně uznáni vinnými a bylo jim uloženo trestní opatření v podobě trestu obecně prospěšných prací, z něhož v roce 2020 žalobce a) vykonal patnáct hodin a žalobce b) sto hodin. Následně v rámci dovolacího řízení byla odsuzující rozhodnutí zrušena a dne 21.10.2020 byli žalobci obžaloby pravomocně zproštěni. Po zahájení tohoto civilního řízení žalovaný část zažalovaných nároků dne 23.11.2021 uhradil, a to náklady obhajoby v plné výši a náhradu nemajetkové újmy ve výši poloviny uplatněné částky.
3. Zbývající část nároků soud prvního stupně posuzoval dne § 5 písm. a), § 8 odst. 1, odst. 3, § 15 odst. 2 a § 31 odst. 1 a 2 zákona č. 82/1998 Sb. (dále také jen zákon o odškodňování).
4. Co se týče nároků nemajetkové újmy, vzal soud prvního stupně v úvahu, že žalobci byli stíháni pro provinění neposkytnutí pomoci, za který trestní zákoník ukládá trest odnětí svobody až na dvě léta, kdy tedy byli ohroženi velmi nízkou trestní sazbou. Nepodmíněný trest odnětí svobody jim reálně nehrozil, neboť sama státní zástupkyně navrhovala trest obecně prospěšných prací na spodní hranici trestní sazby. Trestní stíhání netrvalo nepřiměřeně dlouho. Jedná se však o trestný čin, na který společnost nepochybně nahlíží zvláště negativně, obzvláště za situace, kdy jeho následkem byla smrt člověka. Soud prvního stupně provedl porovnání s rozhodnutím týkajícím se stejné trestné činnosti (neposkytnutí pomoci - jediným evidovaným v seznamu Ministerstva spravedlnosti), v němž bylo žalobci přiznáno zadostiučinění ve výši 60 000 Kč. Oproti žalujícímu ve srovnávané věci netrpí žalobci žádným psychickým onemocněním, ani nedošlo k žádné zásadní změně jejich dosavadního života ve vztahu k životu s obcí, kde žijí, nadále se stýkají s téměř stejným okruhem osob, jako doposud (vyjma žalobce b), který se přestal stýkat s jeho nejlepším kamarádem), někteří z jejich okolí však na ně nahlíží tak, že jsou za danou událost odpovědní. Trestní stíhání tak mělo negativní dosah do osobnostní sféry žalobců, ale nesrovnatelně nižší, než ve srovnávaném případě.

Soud prvního stupně však zohlednil věk žalobců, u nichž trestní stíhání bylo zahájeno v době, kdy byli ještě mladiství, trestní stíhání tak mohli vnímat citlivěji než dospělý jedinec a mohlo mít tak dopad na jejich další vývoj. Za přiměřené zadostiučinění pak považoval soud prvního stupně u každého ze žalobců částku 45 000 Kč, a jelikož žalovaný každému uhradil v průběhu řízení 30 000 Kč, bylo jim přiznáno každému 15 000 Kč s příslušenstvím. Soud prvního stupně shledal žalobu důvodnou i ve vztahu k náhradě škody spočívající v odpracovaných obecně prospěšných pracích, daný trest žalobci vykonali na základě rozhodnutí, které bylo na následně zrušeno. Jsou tak naplněny veškeré předpoklady pro vznik odpovědnosti žalovaného za vzniklou škodu spočívající v bezplatně vykonané práci na základě trestu uloženého tímto nesprávným rozhodnutím. Soud prvního stupně akceptoval i výši uplatněného nároku odvozeného od minimální mzdy, která činila 87,30 Kč za hodinu (čl. I. odstavec 1 nařízení vlády č. 347/2019 Sb., což při 15 hodinách odpracovaných obecně prospěšných prací u žalobce a) představuje 1 300 Kč a při 100 hodinách u žalobce b) 8 706 Kč. Soud prvního stupně závěrem rozhodl i o náhradě nákladů řízení s odkazem na § 142 odst. 2 o.s.ř., kdy ve věci byli žalobci převážně úspěšní, a proto jim náleží poměrná náhrada nákladů řízení.

5. Proti tomuto rozsudku se odvolali žalobci i žalovaný. Žalovaný brojil proti rozhodnutí, jímž bylo uloženo zaplatit každému ze žalobců náhradu nemajetkové újmy v částce 15 000 Kč s úroky jdoucími z této částky, dále proti výrokům, jímž byla žalobcům přiznána náhrada škody za vykonaný trest obecně prospěšných prací a dále proti nákladovým výrokům. Co se týče zadostiučinění za nemajetkovou újmu, zde žalovaný poukázal na porovnávaný případ, v němž byly dopady trestního stíhání pro tamního žalobce mnohem závažnější, stíhání trvalo dvakrát delší dobu (čtyři roky), mělo značný psychický dopad s konkrétními následky v dalším životě poškozeného. Z toho důvodu žalovaný zadostiučinění snížil na polovinu, při plném zohlednění i té skutečnosti, že věc byla v daném případě projednávána v období dospívání obou žalobců. Sám soud prvního stupně uvedl, že dopad trestního stíhání do života žalobců byl nesrovnatelně nižší, ale toto je v rozporu s výslednou finanční částkou. Žalovaný poukázal na skutečnost, že případný odklon kamarádů mohl být způsoben i skutečností, že začali studovat v jiném městě a zdůraznila též skutečnost, že žalobci provedli srovnání jen s jediným případem. Žalovaný brojil i proti náhradě žalované škody vzniklé v důsledku vykonání trestu obecně prospěšných prací. Dle jeho názoru by se mělo jednat spíše o náhradu nemajetkové újmy (analogicky jako u výkonu vazby či trestu odnětí svobody), v této věci tak bylo zadostiučinění za výkon tohoto trestu přiznáno vlastně dvakrát. Žalovaná brojila i proti výši náhradě nákladů řízení, neboť u každého ze žalobců se počítá se sedmi úkony právní služby, soud prvního stupně uvádí pouze šest, navíc výzva k plnění s odkazem na § 31 odst. 4 zákona o odškodňování být přiznána neměla. Žalovaný navrhl, aby v napadené části bylo rozhodnutí soudu prvního stupně změněno a žaloba zamítnuta, dále by měly být změněny nákladové výroky před soudem prvního stupně.
6. Žalobci naopak navrhli rozsudek soudu prvního stupně v dotčené části potvrdit, s výjimkou rozhodnutí o náhradě nákladů řízení u každého ze žalobců, kde se sami žalobci odvolali a navrhli jeho změnu v jejich prospěch. Žalobci odkázali na skutečnost, že důvod, proč byla přiznána částka 60 000 Kč ve srovnávaném případě bylo to, že poškozený byl stíhán za trestný čin, v němž zemřel jeho kamarád a že tento trestný čin byl dáván do souvislosti s daným proviněním. Za úplně stejný skutek byli stíháni žalobci. Pokud nalézací soud ve svém odůvodnění uvedl, že zásah trestního stíhání do života žalobců je nesrovnatelně nižší, rozhodl v jejich neprospěch. Nalézací soud přihlédl i k tomu, že žalobci byli stíháni jako osoby mladistvé a tato skutečnost by měla být též zohledněna. Žalobci nemohli předložit judikaturu, která se týká mladistvých v dané věci, neboť tato judikatura není zveřejňována. Je i na žalovaném, který má přístup k obdobným rozhodnutím, aby je předložil, navíc soud má zohlednit dle rozhodnutí Ústavního soudu i jiná kritéria než obdobné případy a odškodnění nemajetkové újmy v nich. Co se týče náhrady škody za vykonané obecně prospěšné práce, tyto nelze srovnávat s výkonem vazby či výkonem trestem odnětí svobody. Žalobci byli nuceni ve svém volném čase odpracovat určitý počet hodin pro konkrétní subjekt. Z Listiny

základních práva a svobod plyne, že nikdo nesmí být podroben nuceným pracem nebo službám. Později se ukázalo, že oba žalobci byli neoprávněně odsouzeni a měli by za takto vykonanou práci obdržet řádné ohodnocení, přičemž žádají proplatit za odpracované hodiny pouze minimální mzdu. Co se týče nákladů řízení, nalézací soud opomněl vymezit úkon částečného zpětvzetí žaloby. Jinak žalobci nesouhlasili s krácením jejich nákladů řízení, neboť soud prvního stupně měl postupovat dle § 142 odst. 3 o.s.ř., neboť rozhodnutí o výši plnění záviselo na úvaze soudu, obzvláště, co se týká přiznaného nároku na náhradu nemajetkové újmy a měly být proto přiznány náklady ve výši 100 %. Při odvolacím jednání zástupkyně žalobců zmínila i judikaturu, z níž plyne, že jelikož bylo v náhradě nemajetkové újmy žalobcům vyhověno co do základu, pak by měli mít již jen s ohledem na tuto skutečnost právo na plnou náhradu nákladů řízení.

7. Odvolací soud projednal věc v mezích vyplývajících z odvolání (§ 212 o.s.ř.) a přezkoumal napadené výroky postupem dle § 212a odst. 1, 3 a 5 o.s.ř.
8. Za důvodné považuje odvolací soud jen odvolací námitky účastníků co do nákladového výroku. Jinak odvolání žalované proti výrokům ve věci samé jí napadeným důvodné není.
9. Odvolací soud se plně ztotožňuje se závěry soudu prvního stupně, jak posoudil jednak náhradu nemajetkové újmy a jednak náhradu škody za výkon trestu obecně prospěšných prací. Odvolací soud plně na tyto závěry odkazuje, přičemž již soud prvního stupně se vypořádal s námitkami žalovaného, jimiž brojí proti tomuto rozhodnutí.
10. Lze jen doplnit, že věci soud prvního stupně u nemajetkové újmy zohlednil veškeré rozhodné skutečnosti z hlediska závažnosti vzniklé újmy a okolností, za nichž k nemajetkové újmě došlo. Provedl srovnání i s jediným dostupným evidovaným rozhodnutím, přičemž odvolací soud výsledek tohoto srovnání (představovaný přiznanou výší nemajetkové újmy žalobců) považuje za zcela přiléhavý.
11. Správné jsou i jeho závěry o náhradě škody za vykonané práce na základě trestního opatření trestu obecně prospěšných prací.
12. Podle § 10 odst. 1 věta první zákona o odškodňování právo na náhradu škody způsobené rozhodnutím o trestu má ten, na němž byl zcela nebo zčásti vykonán trest, jestliže v pozdějším řízení byl obžaloby zproštěn nebo bylo-li proti němu trestní stíhání zastaveno ze stejných důvodů, pro které soud v hlavním líčení rozhodne zprošťujícím rozsudkem.
13. Právě toto ustanovení dává žalobcům právo domáhat se požadované formy náhrady škody představované žalovanou skutečnou škodou (§ 2952 o.z. za použití § 26 zákona o odškodňování), a to za situace, kdy žalobci ve shora uvedeném rozsahu trestního opatření obecně prospěšných prací bezplatně vykonali a v pozdějším řízení byli od obžaloby zproštěni. Náleží jim tedy za takto vykonanou práci škoda představovaná právě odměnou (mzdou) za tuto práci, která by jim jinak při výkonu práce, pokud by ji vykonávali v rámci pracovního poměru, náležela (§ 109 odst. 1 zákoníku práce). Jelikož žalobci požadovali právním předpisem stanovenou minimální mzdu, správně jí soud prvního stupně v této nejnižší možné požadované výši přiznal.
14. Odvolací soud proto rozsudek soudu prvního stupně v dotčených výrocích ve věci samé podle § 219 o.s.ř. potvrdil.
15. Změněny byly jen výroky o náhradě nákladů řízení, neboť zde lze přisvědčit oběma stranám, co se týče jejich výtek, navíc odvolací soud náhradu nákladů řízení upravit ještě z dalšího důvodu.
16. Především lze přisvědčit žalobcům, že z pohledu ust. § 142 odst. 1 o.s.ř. je lze považovat za ve věci zcela úspěšné. Nic na tom nemění skutečnost, že v části nemajetkové újmy nebyli úspěšní, neboť dosáhne-li poškozený satisfakce uložením povinnosti žalovanému nahradit mu nemateriální újmu, a to v jakékoliv formě, lze výsledek řízení hodnotit ve smyslu zásad úspěchu ve věci obdobně jako plný úspěch, byť žalobci nebylo přiznáno jim požadované plnění nebo jeho výše (30 Cdo 2707/2013). V dané věci se vedle § 142 odst. 1 o.s.ř. uplatní ohledně částečně zastaveného řízení i

ust. § 146 odst. 2 věta druhá o.s.ř., a to též ve prospěch žalobců, neboť až v průběhu řízení žalovaný částečně plnil žalované částky a z toho důvodu bylo na základě částečného zpětvzetí žaloby řízení částečně zastaveno.

17. Lze přitom souhlasit se žalobci v tom, že mezi jejich náklady řízení patří i úkon právě tohoto částečného zpětvzetí žaloby (§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu). Na druhou stranu lze souhlasit se žalovaným v tom, že naopak žalobcům nenáleží náhrada nákladů za jejich výzvu před zahájením tohoto řízení (§ 31 odst. 4 zákona o odškodňování).
18. Tarifní hodnota (§ 8 advokátního tarifu) měla být počítána součtem tarifních hodnot u každého žalovaného vždy u každého úkonu právní služby. Přitom u tarifní hodnoty z nemajetkové újmy bylo namíste postupovat dle § 9 odst. 4 písm. a) advokátního tarifu, tj. vycházet z paušální tarifní hodnoty 50 000 Kč.
19. U prvních dvou úkonů právní služby advokátky žalobců (převzetí a příprava zastoupení a podání žaloby) byla tarifní hodnota u žalobce a) celkem 66 767 Kč (50 000 Kč + 1 300 Kč + 16 767 Kč), z toho sazba dle § 7 advokátního tarifu činila po snížení o 20 % (při zastupování dvou žalobců - § 12 odst. 4 advokátního tarifu) 3 088 Kč za každý úkon. U žalobce b) činila u těchto úkonů tarifní hodnota 81 607 Kč (50 000 Kč + 7 830 Kč + 23 777 Kč), z toho sazba snížená o 20 % představovala 3 504 Kč.
20. U úkonu částečného zpětvzetí činila tarifní hodnota u žalobce a) částku 66 767 Kč, neboť předmětem tohoto částečného zpětvzetí byla část nemajetkové újmy (tarifní hodnota 50 000 Kč) a náhrada škody za náklady obhajoby 16 767 Kč. Z toho sazba mimosmluvní odměny snížená o 20 % představuje 3 024 Kč. U žalobce b) za úkon částečného zpětvzetí bylo třeba vycházet z tarifní hodnoty 73 777 Kč (50 000 Kč z nemajetkové újmy a 23 777 Kč za zpětvzaté náklady obhajoby), což představuje sazbu 3 248 Kč (po snížení o 20 %).
21. U posledních tří úkonů právní služby (účast u dvou jednání a úkon doplnění žaloby) je třeba vycházet u tarifní hodnoty ze zůstatku předmětu řízení, tj. z nemajetkové újmy (50 000 Kč) u každého ze žalobců a 1 300 Kč u žalobce a) a 7 830 Kč u žalobce b), za náhradu škody za odpracovaný trest obecně prospěšných prací. Celkem se tedy jedná u žalobce a) o tarifní hodnotu 51 300 Kč, kde jeden úkon právní služby činí po snížení o 20 % částku 2 544 Kč a u žalobce b) o tarifní hodnotu 57 830 Kč, kde jeden úkon právní služby po snížení o 20 % představuje 2 736 Kč.
22. Celkem tak náklady advokáta u žalobce a) představují 16 832 Kč (3 088 x 2, 3 024 a 2 544 x 3) a u žalobce b) 18 464 Kč (2 x 3 504, 3 248 a 3 x 2 736).
23. K tomu je třeba u každého ze žalobců připočítat 6 x 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů za každý úkon právní služby (§ 13 advokátního tarifu), polovinu cestovného 830 Kč a polovinu náhrad za promeškaný čas (§ 14 advokátního tarifu) 400 Kč, dále DPH ze všech těchto nákladů a konečně 2 000 Kč za zaplacený soudní poplatek, rovněž u každého ze žalobců. Celkem se u žalobce a) jedná o náklady 26 033 Kč a u žalobce b) 28 008 Kč, které jim zaplatí žalovaný.
24. Žalobci mají vůči žalovanému právo i na náhradu nákladů odvolacího řízení, a to za použití § 142 odst. 3 a § 224 odst. 1 o.s.ř., neboť byli v odvolacím řízení neúspěšní jen ve zcela nepatrné části, a to jen v nákladovém výroku (kdy žalobce a) se domáhal přiznání nákladů před okresním soudem ve výši 26 127,40 Kč a žalobce b) ve výši 31 555,46 Kč). Předmětem odvolacího řízení zůstala část nemajetkové újmy (tarifní hodnota 50 000 Kč) a náhrada škody za trest obecně prospěšných prací s tarifními hodnotami 1 300 Kč u žalobce a) a 7 830 Kč u žalobce b). Jedná se tedy o stejné tarifní hodnoty jako u posledních třech úkonů před soudem prvního stupně, tj. v sazbě 2 544 Kč za úkon u žalobce a) a 2 736 Kč u žalobce b). U každého ze žalobců vykonala jejich společná zástupkyně tři úkony právní služby, a to dva v plné sazbě (vyjádření k odvolání a účast u odvolacího jednání - § 11 odst. 1 písm. g) a k) advokátního tarifu) a jeden v poloviční výši uvedené sazby za odvolání do rozhodnutí o nákladech řízení (§ 11 odst. 2 písm. c) advokátního tarifu, kde tedy výše sazby činí 1 272 Kč u žalobce a) a 1 368 Kč u žalobce b)). Celkem odměna advokátky žalobce a) představuje

6 360 Kč a u žalobce b) 6 840 Kč. K tomu náleží u každého ze žalobců 3 x náhrada hotových výdajů po 300 Kč za každý úkon právní služby, tj. 900 Kč u každého, k čemuž je nutné připočíst i 21% DPH, což v souhrnu představuje u žalobce a) částku 8 784,60 Kč a u žalobce b) 9 365,40 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není dovolání přípustné.

Nebude-li podle tohoto rozsudku plněno řádně a včas, může být k návrhu soudem (soudním exekutorem) vykonán.

České Budějovice 25. května 2022

Mgr. Jiří Straka v.r.
předseda senátu